

Per què els fan por, les primàries?

written by Diana Coromines | 20 de setembre de 2018

Les reticències que els partits continuen mostrant envers els processos de primàries que s'estan posant en marxa arreu del país són difícilment justificables des de la lògica de l'aprofundiment democràtic. Però si ho mirem des de la lògica de la vella cultura política en el marc de la qual van néixer i han prosperat durant dècades, ja no ens semblarà tan estrany i ho podrem relativitzar: és la gent, que està empenyent des de sota per fer possible aquesta revolució democràtica que ens ha de permetre passar de la retòrica als fets (per fer grans coses; entre elles, la independència). El moviment Primàries serà imparable i l'oposició granítica dels partits s'acabarà esmicolant.

Però per què els fan tanta por, les primàries? En primer lloc, perquè fa trontollar uns privilegis molt ben arrelats. Posa en perill un sistema de funcionament hermètic i opac, que es perpetua a si mateix i a les prebendes dels qui en formen part en detriment del poder ciutadà. Com que a les eleccions votem en bloc tots els candidats d'un partit, és a dir, sense possibilitat de triar realment els nostres representants, els qui guanyen ho fan no pas gràcies al vot directe de la gent sinó gràcies a un entramat de fidelitats, llagoteries i favors que es couen a l'ombra dels focus de l'opinió pública. Qui entra a formar part d'aquest entramat fàcilment s'hi acostuma; i això ho sap qualsevol que ha tingut ocasió d'observar des d'una segona línia com funciona el poder d'aquest vell sistema que ara agonitza. Sopars i dinars de nivell, «vine que et presentaré tal persona», conseller amunt, president avall, taxis pagats tothora i on calgui, un sou generós, etc.

Un cop els ha tastat, poca gent és capaç de posar en risc aquest tipus de privilegis per defensar els seus principis i

el país. I com que la manera de mantenir la bicoca és mantenir ben viva la xarxa de fidelitats i favors que existeix gràcies a una llista tancada que s'escapa del control del ciutadà, el més natural és que els partits es parapetin encara més i reaccionin negativament davant d'una proposta que pretén obrir llistes, fer debats honestos i permetre que sigui el ciutadà qui decideixi lliurement qui el representarà. Perquè aquesta és la millor manera de posar fi als privilegis: quan és el ciutadà qui l'ha triat, el polític ja no es deu a aneu a saber quins favors personals o de partit sinó al mandat de la gent. Si no compleix, a les properes primàries el ciutadà passarà comptes i el farà fora. En això consisteix la política a les democràcies madures; en disposar de mecanismes eficaços de retiment de comptes per evitar que les polítiques públiques corresponents al vot del ciutadà vagin a parar als llimbs.

Hi ha un altre motiu pel qual els «vells» polítics es parapeten, més enllà de la por primigènia que el sistema tan ben muntat que tenen salti pels aires: la por d'haver de discutir de debò en públic, de manera constant, no pas amb un projecte únic i tancat sinó en un combat dialèctic amb la resta de candidats independentistes i amb els ciutadans, perquè guanyi el millor mentre configurem, entre tots, el millor projecte per a les nostres ciutats i pobles. Els polítics d'aquest ordre polític caduc no hi estan avesats a aquest esforç dialèctic que requereix una barreja de valentia, brillantor i generositat. Són candidats d'un sol discurs en debats sovint polaritzats i en els quals participen amb mentalitat de funcionari. La por al fracàs, tan estesa en la nostra cultura, és una altra de les barreres que hem de superar si volem saltar a la lliga de les democràcies avançades i els països que es governen a si mateixos.

Sense la valentia, l'esperit meritocràtic i el retiment de comptes d'unes primàries, la democràcia a Catalunya continuarà empobrint-se, limitant l'horitzó dels ciutadans; els obligarà a viure en un país fals, on el mandat de les urnes es menysté

d'una manera cada vegada més grollera i on no és possible fer res que tingui un efecte real. Aquesta evidència, que ha dut tants ciutadans a reclamar que es facin primàries, anirà creixent com una bola de neu i passarà de les municipals a les europees i a les eleccions al Parlament; si no volen acabar colgats sota l'allau, als partits no els quedarà altre remei que obrir-s'hi i participar-hi.